

E dokumentum az Önadózó újságban megjelent írás elektronikus változata.

Cím: **Gazdasági társaságok átalakulása 7. - Jog**
Gazdasági társaságok átalakulásának jogi kérdései

Szerző: **Dr. Szabó Tibor**

Forrás: **ÖNADÓZÓ 2008 / 10.**

Felhasználási feltételek: E dokumentum az Önadózó újságban megjelent írás elektronikus változata. A kiadvány szerzői jogi védelem alatt áll, 1 példányban saját gépre menthető, illetve 1 példányban kinyomtatható, a saját tevékenység során felhasználható. A kiadvány harmadik személy részére sem elektronikus sem hagyományos - nyomtatott - formában nem továbbítható és nem másolható. Nyilvános továbbközlése nem engedélyezett.

Jogi nyilatkozat: Az írás kizárólag csak tájékoztatás célját szolgálja, nem minősül tanácsadásnak, nem tartalmaz mindenre kiterjedő információt. A közlést követően az alapul szolgáló jogszabályok megváltozhattak. Felhasználás előtt konzultáljon szakértővel. A kiadó és a szerző a felhasználásból eredő kártérítési felelősségüket kizárják.

Kiadó: ADÓNET.HU Üzleti Kommunikációs Zrt. 1094 Budapest, Bokréta u. 3. Cégjegyzékszám: Fővárosi Cégbíróság 01-10- 0455755.
Ügyfélszolgálat: 1085 Budapest, József körút 53. Telefon: 06 1 267 5010.
E-mail: info@adonet.hu Internet: www.adonet.hu

Önadózó előfizetés: A kiadvány előfizetők részére ingyenes. Önadózó – az adózók lapja előfizetési díja 2009. évben 1.260,- Ft/hó. Előfizetés: info@onadozo.hu
Ügyfélszolgálat: 1085 Budapest, József körút. 53. Telefon: 06 1 267 5010

Átalakulás 7. - Jog

A gazdasági társaságok átalakulásának jogi kérdései

Az adóhatóság adóhiánnyal, bírsággal, a Cégbíróság hiánypótlással értékelheti az átalakulási produktumot – ezért az adótanácsadók és számviteli szakemberek elsősorban az adóhatóságnak, az ügyvédek a cégbíróságnak kívánnak megfelelni az átalakulás bonyolítása során. Persze ne feledkezünk meg arról sem, hogy az átalakulás során a vállalkozásnak és a tulajdonosnak is meg kell felelnünk. Az átalakulás jogi lépéseit foglaljuk össze, illetve számba vesszük az átalakulásra vonatkozó jogszabályokat.

I. Az átalakulásra vonatkozó jogszabályok

Az átalakulás alaptörvényei – Gt. Számviteli törvény, Art. Tao. Szja. tv. – a korábbiakban ismertetésre kerültek. Az Illetéktörvény is ide tartozik – ezzel is önálló írásban foglalkozunk. A Számviteli törvény kapcsán csak utalunk az egyes szervezetek könyvvezetési kötelezettségeit megállapító kormányrendeletekre is.

A rendes átalakulást a Gt. társasági formaváltásnak nevezi – erre az átalakulások közös szabályai vonatkoznak (69-76.§-ok) – az egyesülés külön szabályait a 77-81.§-ok, a szétválás külön szabályait a 82-86.§-ok tartalmazzák. Az átalakulás cégbejegyzése után feladatait a Gt. 87.§-a szabályozza.

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény is az átalakulások egyik alaptörvényének tekintendő. Ehhez kapcsolódóan említendő meg a cégbejegyzési eljárás és a cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 21/2006. (V. 18.) IM rendelet.

Az európai részvénytársaságról a 2004. évi XLV. törvény, az európai szövetkezettről a 2006. évi LXIX. törvény rendelkezik. Ezek a törvények lehetővé teszik,

hogy a magyar részvénytársaság és szövetkezet egyesüléssel európai részvénytársaság és európai szövetkezet alapításában vegyenek részt. Ezen egyesülésre a **tőkeegyesítő társaságok határon átnyúló egyesüléséről szóló 2007. évi CXL. törvény** rendelkezéseit kell alkalmazni.

Kifejezetten átalakulási rendelkezése a **helyi adókról szóló 1990. évi C. törvénynek** nincs – de az átalakuláshoz kapcsolódó megszűnés és a jogutód cég létrejötte kapcsán a bejelentési, bevallási kötelezettségek teljesítés vonatkozásában ezt a törvényt is meg kell említeni. Egyébként is hajlamosak vagyunk más téren is a helyi adókra kisebb hangsúlyt helyezni.

Az alapjogszabályokon túl vannak olyan jogszabályok, amelyek valamilyen speciális kérdés kapcsán kapcsolódnak az átalakuláshoz. A következőkben ezeket soroljuk.

A tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény meghatározza a vállalkozások összefonódása (koncentrációja) feltételeit (23.§) – amelyhez a Gazdasági Versenyhivattól engedélyt kell kérni, ha valamennyi érintett vállalkozáscsoport nettó árbevétele együttesen a tizenöt milliárd forintot (24.§). Itt a törvény további

feltételeket is meghatároz. Kisebb társaságok átalakulásánál az értékhatár alatt tehát ilyen engedélykérési kötelezettség nincs.

Alapkezelők, befektetési alapok átalakulására ír elő külön szabályokat a **tőkepiacról szóló 2001. évi CXX. törvény**.

A pénzügyi vállalkozások átalakulásához a **hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról 1996. évi CXII. törvény** ír elő Felügyeleti engedélyt (15.§/1/ c./)

A **Munkavállalói Résztulajdonosi Programról szóló 1992. évi XLIV. törvény** szerint MRP állami vállalat, leányvállalat, valamint az egyes jogi személyek vállalatának átalakulása során is indítható. A szervezőbizottság kérésére az állami vagyongazdálkodó szervezet az állami vállalat elkülönült szervezeti egységének vagyonát elvonhatja és társasággá alakíthatja abból a célból, hogy ott MRP induljon. (1.§/6/).

Az **államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény** szerint központi költségvetési szerv a Nemzeti Vagyongazdálkodási Tanács előzetes engedélyét köteles kérni a gazdálkodó szervezet tőkeemeléséhez vagy nem kötelező tőkeeszközátviteléhez, továbbá a gazdálkodó szervezet végelszámolással történő megszüntetéséhez vagy átalakulásához. (95.§/4/). Ennek részletes szabályait a 217/1998. (XII. 30.) Korm. rendelet tartalmazza. Ehhez kapcsolódóan kell megemlíteni az állami vagyonnal való gazdálkodásról szóló 254/2007. (X. 4.) Korm. rendeletet (6.§/5/)

Az **ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvénynek** nincs átalakulásra vonatkozó külön rendelkezése – viszont az átalakulás során készített azon okiratoknak, amelyek ingatlan tulajdonára vonatkoznak, meg kell felelniük az e törvényben meghatározott okirati kellékeknek (32.§).

Gépjárművek átírása lényeges feladat az átalakulás során – amelyre vonatkozó előírásokat a **közúti közlekedési igazgatási feladatokról, a közúti közlekedési okmányok kiadásáról és visszavonásáról szóló 35/2000. (XI. 30.) BM rendelet** tartalmazza. E rendelet egyik lényeges rendelkezése, hogy előzetes eredetiségvizsgálat elvégzése nélkül is nyilvántartásba kell venni a jármű tulajdonjogában bekövetkezett változást, ha annak jogalapja gazdasági társaságok átalakulásával bekövetkezett vagyonszerzés, feltéve, hogy az újonnan létrejött gazdálkodó szervezet a korábbiak általános jogutódja lesz (44.§/9/)

A **családi gazdaságok létrehozásáról, nyilvántartásba vételéről, működtetéséről, valamint kiemelt támogatásokról 326/2001. (XII. 30.) Korm. rendelet** tartalmaz előírásokat a nettó árbevétel megállapítására a jogutód gazdálkodó szervezetenél. (5. Melléklet 2.)

II. Az átalakulás jogi lépései

Az átalakulás céljának, indokoltságának felülvizsgálata

Az átalakulás célját, indokoltságát jellemzően a tulajdonosi igények határozzák meg. Miért kell átalakulni? Ezt a kérdést meg kell tudni válaszolni. Felülvizsgálni nem a döntést kell, hanem a szóba jöhető előnyöket és hátrányokat kell megvizsgálni. Az átalakulással mennyiben változik a cég jogi, számviteli, adózási státusza?

Az átalakulás előfeltételeinek vizsgálata

Meg kell vizsgálni, hogy, hogy az átalakuló társaság nem áll felszámolás, végelszámolás alatt, a céggel szemben büntetőjogi intézkedés nincs hatályban. (Gt. 69.§/2/)

Meg kell vizsgálni, hogy az átalakuló gazdasági társaság tagjai, részvényesei a társasági szerződésben meghatározott vagyoni

hozzájárulásukat teljes egészében befizették-e, teljesítették-e? A társasági szerződés alapján tisztázható, hogy alapításnál éltek-e a tagok a halasztott befizetés lehetőségével. Ha nem fizették be – az átalakulási eljárás a befizetés, illetve annak Cégbíró-sági igazolása után kezdhető meg. (Gt. 69.§/3/)

Lényeges kérdés, a jegyzett tőke törvényben meghatározott legkisebb összege várható meglétének vizsgálata. Ha nem lenne meg, az átalakulás meghiúsulnak tekintendő. (Gt. 74.§/4/)

Tisztázandó, hogy a vállalkozások összefonódásának ellenőrzésére vonatkozó szabályok alkalmazása az átalakulás során szóba jöhet-e (Gt. 77.§/1/, 1996. évi LVII. törvény 23.§)

Szerződéses kapcsolatok vizsgálata

Indokolt annak előzetes vizsgálata, hogy az átalakuló gazdasági társaság szerződéses kötelezettségei kizárják-e, vagy hozzájáruláshoz kötik-e az átalakulást? Bármely típusú szerződés tartalmazhat ilyen kikötést. Ha egy szerződés kizárja az átalakulás elhatározását – és a társaság mégis átalakul, az súlyos szerződésszegésnek minősül, és a kikötött szankciókkal, jellemzően a fizetési kötelezettséggel jár. Ha a **támogatási szerződés** az átalakuláshoz a jogosult **hozzájárulását** írja elő – akkor még az átalakulási döntés meghozatala előtt indokolt a jogosultat az átalakulás szándékáról írásban tájékoztatni, és előzetes elvi hozzájárulását kérni. Az átalakulási eljárás a továbbiakban a hozzájárulás birtokában kezdhető meg, illetve folytatható.

Gyakoriságuk és súlyuk miatt külön is ki kell emelni a **banki szerződéses kapcsolatok vizsgálatát**. Az átalakuló gazdasági társaság bankhitel- és egyéb szerződésai tartalmazhatnak rendelkezést az átalakulás kizárásáról, vagy hozzájáruláshoz kötése-

ről. Ha van ilyen szerződés, akkor az előbbieken leírt módon indokolt eljárni, az átalakulás szándékáról előzetesen indokolt a bankot tájékoztatni, és elvi hozzájárulását kérni. Ez annál is inkább sem kerülhető meg, mert a bank szerződésben kikötött jogait a társaság ingatlanára bejegyzett jelzálogjogok biztosítják – azt a helyzetet mindenképpen el kell kerülni, hogy a jogosult bank utólag a Céglözlönyből, vagy a Földhivaltaltól szerezzen tudomást az átalakulásról.

A **lízingszerződéseket** is meg kell említeni, – amelyeket abból a szempontból kell megvizsgálni, hogy az átalakulás – a lízingbe vevő személyének jogutódlással történő megváltozása miként érinti a lízing-szerződésben vállalt kötelezettségeket – nem lesz-e terhesebb, hátrányosabb. És természetesen a lízingbeadó céget is tájékoztatni kell az átalakulásról.

Az átalakulás gyorsabb lefolytatásának biztosítása

Az átalakulásnál általában fontos a gyorsaság: mikorra fejeződik be. Sok minden miatt időigényes egy átalakulás – de alapvetően arról van szó, hogy a törvényben írt ütemezés miatt is hosszú az átalakulási eljárás. Ezen azonban lehet segíteni, hiszen a törvény lehetővé teszi két gyorsító intézmény beiktatását. Az egyik, hogy a társasági szerződés ilyen rendelkezése alapján megengedi, hogy az átalakulásról az általánostól eltérően már az első taggyűlésen határozzanak. (Gt. 71.§/1/). A másik, hogy megengedi az átalakulási hirdetmény Céglözlönybeni közzététele helyett a cég saját honlapján való közzétételt. A főszabály szerint az átalakulást két egymást követő alkalommal meg kell hirdetni a Céglözlönyben. Ennek meghatározott formája van, díjfizetési kötelezettséggel jár – gyakori, hogy vissza is dobják, javítást kérnek, és hát valóban időbe telik az is, amíg a Céglözlöny Szerkesztőség megküldi a

közzétételi lappéldányokat, amelyek birtokában kérhetjük csak a Cégbíróságtól az átalakulás cégbejegyzését. Ezt a minimum 3-4 hetes közzétételi folyamatot rövidíthetjük le azzal, hogy még az átalakulás megkezdése előtt a cég egy társasági szerződés módosítással bejegyezteti a cégjegyzékbe a saját honlapját, mint ahol a saját cégközleményi, így átalakulási hirdeteményei közzétehetőek. Ez a cégmódosítás az elektronikus cégbejegyzés mellett megtörténhet egy napon belül – itt csak a honlap informatikai-grafikai kialakítása lehet inkább a szűk keresztmetszet.

Tehát: ha az átalakulás előtt nincsenek ilyen felhatalmazások – akkor a társasági szerződés módosításával kell megteremteni a feltételeket.

Bejelentés hatósági engedélyezési eljárásban

Meg kell vizsgálni, hogy van-e folyamatban hatósági engedély kiadására irányuló eljárás. Ha igen, az átalakuló társaság köteles az átalakulás elhatározását az engedélyt kiadó hatóságnak haladéktalanul bejelenteni. A meglévő – jogerős - hatósági engedélyekre ez a bejelentési kötelezettség nem vonatkozik, ezek vonatkozásában a jogutódlást kell bejelenteni. (Gt. 70.§/2/)

Átalakulás egy taggyűlésen

Ha az előbbiek szerint a társasági szerződés erre lehetőséget ad, akkor lehet egy taggyűlésen dönteni az átalakulásról. Ez esetben a menetrend a következő

-A vezető tisztségviselők előkészítik az átalakuláshoz szükséges okiratokat.
A vezető tisztségviselő meghatározza az átalakulási vagyonszármazékok fordulónapját. Ez a fordulónap a taggyűlés (közgyűlés) napját legfeljebb hat hónappal előzheti meg. (Gt. 71.§/1/)

- Vagyonszármazékok-tervezet elkészítése (Gt. 71.§/1/)
- Vagyonszármazékok-tervezet elkészítése (Gt. 71.§/1/)
- Vagyonszármazékok-tervezet és vagyonszármazékok-tervezet könyvvizsgálata – könyvvizsgáló jelentés, elfogadó nyilatkozat beszerzése (Gt. 71.§/1/)
- Az átalakuló gazdasági társaság társasági szerződés módosításának és egységes szerkezetbe foglalt társasági szerződésének elkészítése. (Gt. 71.§/1/)
- Taggyűlési meghívó elküldése. Ha mindenki jelen van és egyetért a taggyűlés azonnal megtartható, egyébként a taggyűlés szabályszerű összehívása szükséges
- Taggyűlési döntés az átalakulásról (Gt. 71.§/1/)

Átalakulás két taggyűlésen

Ilyen esetben a menetrend a következő:

- Ügyvezetői előterjesztés készítése a taggyűlésnek:

- a tagok egyetértenek-e az átalakulás szándékával
- az átalakulás utáni társasági formáról
- mely tagok kívánnak a jogutód társaság tagjává válni. Jogszabály: Gt. 71.§/2/

- Felügyelő Bizottság ülésének összehívása és véleményének kialakítása az ügyvezetői előterjesztésről. Csak akkor szükséges, ha az átalakuló gazdasági társaságnál működik felügyelő bizottság. (Gt. 71.§/2/)

- Meghívó az első taggyűlésre. Ha mindenki jelen van és egyetért a taggyűlés azonnal megtartható, egyébként a taggyűlés szabályszerű összehívása szükséges. A meghívó elküldése és a taggyűlés napja között 15 napnak el kell telni.

- Első taggyűlés megtartása és döntés a következő kérdésekben:

- annak megállapítása, hogy a tagok egyet-
értenek az átalakulás szándékával
- társasági forma meghatározása
- annak megállapítása, hogy mely tagok
kívánják a jogutód társaság tagjává válni,
- vagyonmérleg tervezetek fordulónapjá-
nak megállapítása. Ez a taggyűlés időpont-
jánál korábbi is lehet. (Gt. 74.§/1/)
- döntés a könyvvizsgáló személyéről,
- vezetők tisztségviselők megbízása a va-
gyonleltár- és vagyonmérleg-tervezetek, és
egyéb okiratok elkészítésére.

Jogsabály: Gt. 71.§/2/-/3/

**Munkavállalói érdekképviselők tájé-
koztatása az átalakulásról.**

Ha az átalakuló gazdasági társaságnál mű-
ködik ilyen. (Gt. 75.§/1/)

- Vezető tisztségviselők elkészítik:

- az átalakuló gazdasági társaság vagyon-
mérleg-tervezetét, és vagyonleltár terveze-
tét,
- a jogutód gazdasági társaság (nyitó) va-
gyonmérleg-tervezetét, és vagyonleltár
tervezetét,
- a jogutód társaság társasági szerződés
tervezetét,
- a jogutód gazdasági társaságban részt
venni nem kívánó személyekkel való el-
számolás tervezetét.

Jogsabály: Gt. 71.§/4/, 73.§, 74.§/1/

**- Vagyon-átértékelés kötelező végrehaj-
tása, ha a kilépő tag járandóságát piaci
értéken kívánják megállapítani (Gt.
74.§/3/)**

- Átalakulási terv készítése akkor kötele-
ző, ha az átalakulással létrejövő gazdasági
társaság vagyonmérleg-tervezete az átala-
kuló gazdasági társaság vagyonmérleg-
tervezetétől eltér. A vezető tisztségviselő
írja alá, és a vagyonmérleg-tervezet mel-
léklete – így a taggyűlés elő terjesztendő
elfogadásra. A kötelező eseteken túl in-

formatív célból is elkészíthető. (Gt.
71.§/5/, 72.§)

**Felügyelő Bizottság ülésének összehívása
és véleményének kialakítása a vagyon-
mérleg tervezetek és vagyonleltár terve-
zetek ellenőrzéséről tárgyában.** Csak
akkor szükséges, ha az átalakuló gazdasági
társaságnál működik felügyelő bizottság.
(Gt. 71.§/2/, 73.§/4/)

**- Könyvvizsgálói jelentés a vagyonmér-
leg-tervezetekről és a vagyonleltár ter-
vezetekről. (Gt. 73.§/4/)****- A második taggyűlés időpontjának
meghatározása**

A vagyonmérleg-tervezetek fordulónapjá-
tól a második taggyűlés napjáig nem telhet
el hosszabb idő, mint három hónap. Ez alól
kivételt képez, ha az átalakuló gazdasági
társaság vagyonmérleg-tervezeteként a
számviteli törvény szerinti beszámoló mér-
lege szolgál – ennek fordulónapja jellem-
zően december 31. – és további feltételként
a társaság az átértékelés lehetőségével nem
él. (Gt. 74.§/1/)

- Meghívó a második taggyűlésre.

Ha mindenki jelen van és egyetért a tag-
gyűlés azonnal megtartható, egyébként a
taggyűlés szabályszerű összehívása szük-
séges. A meghívó elküldése és a taggyűlés
napja között 15 napnak el kell telni.

- A második taggyűlés döntései:

- felügyelő bizottság jelentésének elfoga-
dása – ha van ilyen
- könyvvizsgálói jelentés megismerése,
vagyonmérleg-tervezetek és mellékletei
elfogadása
- vagyonleltár tervezetek elfogadása
- a tagokat (részvényeseket) a jegyzett tő-
kéből megillető hányad meghatározása,
- kilépő tagokat megillető vagyönhányad,
továbbá kiadási módjának és határidejének
megállapítása (Gt. 74.§/5/),

- Az átalakulás cég által meghatározható időpontjának megállapítása (Gt. 74.§/6/)
Jogsabály: Gt. 74.§

- Döntés a tőkepótlásról, vagy az okirattervezetek átdolgozásáról.

Ha az átalakulással létrejövő gazdasági társaság vagyommérleg-tervezet szerinti saját tőkéje nem éri el a jegyzett tőkének a törvényben meghatározott legkisebb összegét, vagy a jogutód társasági szerződés-tervezetében meghatározott jegyzett tőke összegét, az átalakulást meghiúsultnak kell tekinteni, kivéve, ha a jogutód gazdasági társaság tagjai (részvényesei) az átalakulás érdekében maguk vagy harmadik személyek bevonásával - az átalakulási okirattervezetek megfelelő módosítása mellett - a cégbejegyzési kérelem benyújtásáig a különbözetet a társaság rendelkezésére bocsátják. Tőkepótlás helyett elegendő az átalakulási okirattervezetek megfelelő átdolgozása, ha a rendelkezésre álló saját tőke a jogutód jegyzett tőkéjének törvényben előírt legkisebb összegét eléri. (Gt. 74.§/4/)

- Átalakulási közlemény közzététele a Céglapban, vagy a cég honlapján

A gazdasági társaság a társasági szerződés aláírását követő nyolc napon belül köteles erről a Céglapnál közlemény közzétételét kezdeményezni, amelyet két egymást

követő lapszámokban kell közzétenni. (Gt. 75.§/2/ 76.§ + Ctv.)

- Biztosíték adása a hitelezőknek

Azok a hitelezők, akiknek az átalakuló gazdasági társasággal szemben fennálló, le nem járt követelése az átalakulással hozott döntés első közzétételét megelőzően keletkeztek, követeléseik erejéig az átalakuló gazdasági társaságtól a döntés második közzétételét követő harmincnapos jogvesztő határidőn belül biztosítékot követelhetnek. (Gt. 76.§/2/)

- Vagyoni kiadás a kilépő tagnak

A jogutód gazdasági társaságban tagként (részvényesként) részt venni nem kívánó személyeket megillető vagyoni kiadást a jogutód gazdasági társaság cégbejegyzését követő harminc napon belül kell kiadni, kivéve, ha az érintettekkel kötött megállapodás későbbi időpontot jelöl meg. (Gt. 74.§/4/)

- Cégbejegyzési kérelem benyújtása a Cégbíróságra – jogelődre és jogutódra

- **Végleges vagyommérleg készítése** jogelődre, jogutódra a cégbejegyzést követő 90 napon belül. (Gt. 87.§/2/)

Ezen menetrend nem tartalmazza az egyesülés, szétválás külön feladatait.

dr. Szabó Tibor